

ترجمه و برداشتی

از:

قرآن مجید

جزوه سوم

ترجمه و برداشت: از استاد سید حسن ابطحی

تنظیم موضوعی: جمعی از دانشمندان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ *

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ
وَالسَّلَامُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ لَا سِوَا عَلَى
بَقِيَّةِ اللَّهِ رُوحِي وَأَرْوَاحُ الْعَالَمِينَ لِتُرَابٍ مَقْدَمِهِ الْفِدَاءُ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیشگفتار

این جزوه باموضوع بندی مسئله «تزکیه نفس» از آیات قرآن تنظیم شده و هر آیه ای که مربوط به موضوعی از این علم است بعد از همان آیه ترجمه شده و سپس برداشتی از آیات در فصل جداگانه ای ارائه داده شده است. و بخاطر آنکه مباحثمان فعلاً در مسائل تزکیه نفس است قبل از مسائل اعتقادی آیاتی که مربوط به مراحل تزکیه نفس است در این جزوه آورده شده است.

ضمناً نباید گمان کرد، آنچه را که در اینجا می نویسیم تفسیر آیات قرآن بوده و یا حتی توضیح قرآن است. بلکه فقط یک نوع راهنمایی است که برای تدبّر بیشتری در قرآن و توجّه دوستان به سخنان حضرت حقّ جلّ و علایادآوری شده است.

تا ان شاء الله سالکین إلى الله با تأمل زیادتری موفّق به قرائت قرآن گردند. و ضمناً آیاتی که در این جزوه قرائت می شود جابجا شده و تنظیم موضوعی گردیده است.

یعنی اگر شما بخواهید آیانی که مربوط به تزکیه نفس است را پشت سر هم قرائت کنید به ترتیب قرآن مجید در این جزوه آورده شده است و بعدها سایر آیات که مربوط به عقاید و فروع احکام است در جزوات جداگانه ای آورده خواهد شد ان شاء الله.

به امید موفقیت و السلام

سید حسن ابطحی

اعوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

آیه ۱۰۳ از سوره مبارکه بقره

وَلَوْ أَنَّهُمْ آمَنُوا وَ اتَّقَوْا لَمَثُوبَةٌ مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ خَيْرٌ لَّوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٣﴾

ترجمه آیه ۱۰۳

و اگر آن‌ها ایمان می‌آوردند و تقوی پیشه می‌کردند، اجر و مزدی که برای آن‌ها نزد خدا بود بهتر بود، اگر آن‌ها می‌دانستند. (۱۰۳)

برداشت از آیه ۱۰۳ (ایمان و تقوی)

کسی که می‌خواهد به سوی خدا برود و به لقاء پروردگار برسد اول باید سرمایه ایمانش را به خدا و روز قیامت تقویت کند و مراحل تقوی را به مناسبت مراحلش پیماید تا به آنچه خدای تعالی به او می‌دهد که بهترین چیزها خواهد بود برسد به شرط آنکه این درک و شعور را داشته باشد و بفهمد که ایمان و تقوی چقدر ارزش دارد.

آیه ۱۰۴ از سوره مبارکه بقره

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقُولُوا رَاعِنَا وَ قُولُوا انظُرْنَا وَ اسْمِعُوا وَلِلْكَافِرِينَ

عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٤﴾

ترجمه آیه ۱۰۴

ای کسانی که ایمان آورده‌اید، نگویید «راعنا» بلکه بگوئید «انظُرْنَا» و بشنوید و از برای کافرین عذاب دردناکی خواهد بود. (۱۰۴)

برداشت از آیه ۱۰۴ (رعایت ادب)

یک سالک الی الله باید سخنانی را که می‌گوید سنجیده باشد و کلامی را که بی‌ادبانه است و یا دشمن

سوء استفاده می کند به زبان جاری نکند و بسیار رعایت ادب زبان را بکند.

آیه ۱۰۵ از سوره مبارکه بقره

مَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَلَا الْمُشْرِكِينَ أَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْكُمْ مِنْ خَيْرٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَاللَّهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ

الْعَظِيمِ ﴿١٠٥﴾

ترجمه آیه ۱۰۵

کفار از اهل کتاب و مشرکین دوست ندارند که بر شما خیری از طرف پروردگارتان نازل شود. ولی خدا رحمت و مهربانیش را مختص کسی که می خواهد قرار می دهد و خدا صاحب فضل عظیمی است. (۱۰۵)

برداشت از آیه ۱۰۵ (صفات رذيله)

افرادی که ایمان ندارند و تزکیه نفس نکرده اند این صفت رذيله در آنها هست که دوست ندارند حتی به خوبان خیری برسد و آنها بخیل تر از بخیل اند زیرا بخیل آن کسی است که به کسی خیری نمی رساند و بخیل تر از آن کسی است که نمی تواند ببیند دیگری به کسی خیری می رساند.

آیه ۱۰۹ از سوره مبارکه بقره

وَدَّ كَثِيرٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُدُّونَكُمْ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفَّارًا حَسَدًا مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ فَاعْفُوا وَاصْفَحُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠٩﴾

ترجمه آیه ۱۰۹

جمع زیادی از اهل کتاب از حسدی که از نزد خود دارند، مایلند شما را از اسلام و ایمانتان به کفر

برگردانند، بعد از آنکه حق برای آن‌ها کاملاً روشن شده. پس آن‌ها را عفو کنید و از آن‌ها بگذرید، تا خدا فرمان خود را صادر کند. قطعاً خدا بر همه چیز توانا است. (۱۰۹)

برداشت از آیه ۱۰۹ (تزکیه نفس)

حسادت یکی از امراض روحی انسان است که تا از نفس او تزکیه نشود موفق به لقای پروردگار و ورود به بهشت نمی‌گردد. این امراض به قدری خطرناک است که دین و دنیای انسان را به خطر می‌اندازد و راه تزکیه و نجات از آن صفت، شرح صدر، توجه به خدای تعالی، به کسانی که حسادت می‌کنند اظهار محبت کردن و تواضع در مقابل آن‌ها است. ضمناً اگر حسودهایی را دیدید، با آن‌ها به عنوان مریض برخورد کنید و تا می‌توانید آن‌ها را از این مرض خطرناک نجات دهید.

آیه ۱۱۲ از سوره مبارکه بقره

بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهِ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

ترجمه آیه ۱۱۲

بله کسی که از همه جهت تسلیم خدا بوده و او نیکوکار باشد، پس برای او در نزد پروردگارش اجرش محفوظ است و آن‌ها نه ترسی دارند و نه آن‌ها محزون می‌گردند. (۱۱۲)

برداشت از آیه ۱۱۲ (یقظه و بیداری)

سالک الی الله باید برای خدا رو به خدا کند، از خواب غفلت برخیزد، صفات رذیله و شیطانی خود را از بین ببرد و نیکوکار باشد، در این صورت خدای تعالی او را از اولیاء خود قرارش می‌دهد و مزد او این است که ترس از غیر خدا را از او برمی‌دارد و آن‌ها هیچگاه محزون نمی‌شوند آنچنان که اولیاء خدا این‌گونه‌اند.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسَاجِدَ اللَّهِ أَنْ يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ وَسَعَىٰ فِي خَرَابِهَا
أُولَٰئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ أَنْ يَدْخُلُوهَا إِلَّا خَائِفِينَ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَ لَهُمْ فِي

الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١٤﴾

ترجمه آیه ۱۱۴

و چه کسی ظالم تر از آن کسی است که مانع ذکر نام خدا در مساجد می شود و کوشش می کند که مسجدها را خراب کند. این افراد حق ندارند داخل مسجد شوند، مگر با ترس. برای آن ها در دنیا ذلت و خواری بوده و در آخرت برای آن ها عذاب بزرگی خواهد بود. (۱۱۴)

برداشت از آیه ۱۱۴ (سَدَ راه خدا)

یکی از چیزهایی که ممکن است انسان را در جهنم مخلّد کند دشمنی با خدای تعالی است و یکی از فروع دشمنی با حضرت حقّ جلّ و علا مانع شدن از عبادت در مساجد و اقامه نماز و آن را در اختیار دیگران قرار دادن است (چنانکه در استامبول در مسجد ایاصوفی نماز خواندن ممنوع است و تنها توریستهای غیر مسلمان می توانند از آن دیدن کنند). امید است اسلامیت ما، ما را مانع از این گونه دشمنی های ناخودآگاه کند.

يَا بَنِي إِسْرَٰئِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَلِّيَ فَضْلَتِكُمْ عَلَىٰ

الْعَالَمِينَ ﴿١٢٢﴾

ترجمه آیه ۱۲۲

ای بنی اسرائیل، به یاد بیاورید نعمتهائی را که من به شما داده ام و قطعاً من شما را بر جهانیان برتری

برداشت از آیه ۱۲۲ (مرحله شکر)

اگر انسان بتواند نعمت‌های الهی را شکر کند و آن‌ها را فراموش نکند و خدای تعالی را از خود راضی کند بر همه مردم جهان برتری پیدا می‌کند.

آیه ۱۲۴ از سوره مبارکه بقره

وَ إِذِ ابْتَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ فَأَتَمَّهُنَّ قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا قَالَ
وَمِنْ ذُرِّيَّتِي قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ ﴿۱۲۴﴾

ترجمه آیه ۱۲۴

و زمانی که ابراهیم را پروردگارش با مسائل مختلف و کلماتی آزمایش کرد و او آن کلمات را به پایان رساند، خدا به او فرمود: من تو را برای مردم امام قرار دادم. ابراهیم عرض کرد: از ذریه و اولاد من هم امام قرار بده. خدا فرمود: عهد من به ظالمین نمی‌رسد. (۱۲۴)

برداشت از آیه ۱۲۴ (استاد لازم است)

یکی از آرزوهای اولیاء خدا این است که بتوانند دیگران را رهبری کنند و استاد ترکیه نفس آن‌ها باشند که عباد الرحمن می‌گویند: خدایا ما را برای اهل تقوی رهبر قرار بده این آرزو وقتی تحقق پیدا می‌کند که آن‌ها به خود و به دیگران ظلم نکرده باشند و از ظالمین محسوب نشوند.

آیات ۱۲۸-۱۲۹ از سوره مبارکه بقره

رَبَّنَا وَ اجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً مُّسْلِمَةً لَّكَ وَ ارْزُقْنَا مِنْكَ
وَ تُبَّ عَلَيْنَا إِنْكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿۱۲۸﴾ رَبَّنَا وَ ابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ
يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ وَ يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ وَ يُزَكِّهِمْ إِنْكَ أَنْتَ

ترجمه آیات ۱۲۸-۱۲۹

پروردگارِ ما، ما را دو تسلیم شده برای خود قرارمان بده و از ذریه ما امتی که برای تو تسلیم باشند، به وجود بیاور و راه بندگی و عبادت را به ما نشان بده و توبه ما را قبول کن، زیرا تو توبه‌پذیر مهربانی هستی. (۱۲۸)

پروردگارِ ما، در میان آن‌ها پیامبری از خودشان مبعوث کن تا آیات تو را برای آن‌ها تلاوت کند و کتاب و حکمت را به آن‌ها یاد بدهد و نفس آن‌ها را از رذائل پاک و تزکیه کند، قطعاً تو عزیز حکیمی هستی. (۱۲۹)

برداشت از آیات ۱۲۸-۱۲۹ (تسلیم و توبه و استاد)

یکی از خواسته‌های سالکین الی الله این است که خودشان و فرزندان‌شان در مقابل اوامر الهی تسلیم باشند، خدای تعالی آن‌ها را به حقایق راهنمایی کند، توبه آن‌ها را قبول فرماید و برای آن‌ها استادی بفرستد که کلمات الهی را برای آن‌ها تلاوت کند و خواندن و نوشتن و حقایق و معارف حق را به آن‌ها تعلیم دهد و آن‌ها را از صفات رذیله تزکیه کند. زیرا خدای تعالی به سالکین الی الله مهربانی خاصی دارد.

آیه ۱۳۹ از سوره مبارکه بقره

قُلْ أَتُحَاجُّونَنَا فِي اللَّهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ وَ لَنَا أَعْمَالُنَا وَ لَكُمْ أَعْمَالُكُمْ وَ

حُجِّنْ لَهُ مَخْلُصُونَ ﴿١٣٩﴾

ترجمه آیه ۱۳۹

بگو آیا درباره خدا با ما بحث می‌کنید؟ و حال آنکه او پروردگار ما و پروردگار شما است و اعمال ما مربوط به خودمان بوده و اعمال شما مربوط به خود شما است. ما برای او خود را خالص کرده‌ایم. (۱۳۹)

برداشت از آیه ۱۳۹ (قاطعیت)

از این آیه شریفه استفاده می‌شود که اگر کسی بخواهد خود را برای خدای تعالی خالص کند باید با مخالفین با قاطعیت برخورد کند و آنچه صحیح است و مورد پسند عقل است و لو او را از دیگران جدا می‌کند مستقلاً انجام دهد و به دیگران کاری نداشته باشد.

آیات ۱۴۶-۱۴۸ از سوره مبارکه بقره

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ وَإِنَّ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤٦﴾ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿١٤٧﴾ وَلِكُلِّ وِجْهَةٍ هُوَ مُوَلِّيها فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمْ اللَّهُ جَمِيعًا إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٤٨﴾

ترجمه آیات ۱۴۶-۱۴۸

کسانی که به آن‌ها کتاب داده‌ایم، او (رسول اکرم) را می‌شناسند آنچنان که فرزندان خود را می‌شناسند و قطعاً عده‌ای از آن‌ها حق را کتمان می‌کنند و حال آنکه می‌دانند. (۱۴۶)
این کلام حقی است که از طرف پروردگارت می‌رسد و تو به هیچ وجه از شک‌کنندگان مباش. (۱۴۷)
هر دسته‌ای از مردم قبله‌ای دارند که خدا آن را معین کرده است. پس در خوبیها بر یکدیگر سبقت بگیرد. هر کجا که باشید، خدا همه شما را می‌آورد. قطعاً او بر هر چیزی قدرت دارد. (۱۴۸)

برداشت از آیات ۱۴۶-۱۴۸ (کتمان حق)

سالک الی الله نباید حقی را که به آن معتقد است کتمان کند، باید همیشه پیرو راستی و درستی باشد، شک و تردیدی به خود راه ندهد، در همه خوبیها گوی مسابقه را بر سایرین ببرد و بکوشد همیشه از بهترین‌ها باشد.

آیات ۱۵۱-۱۵۷ از سوره مبارکه بقره

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِنْكُمْ يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿١٥١﴾ فَادْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ

وَ اشْكُرُوا لِي وَ لَا تَكْفُرُونَ ﴿١٥٢﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَ

الصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٣﴾ وَ لَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

أَمْوَاتٌ بَلْ أَحْيَاءٌ وَ لَكِنْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿١٥٤﴾ وَ لَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِنَ الْخَوْفِ وَ

الْجُوعِ وَ نَقْصٍ مِنَ الْأَمْوَالِ وَ الْأَنْفُسِ وَ الثَّرَاتِ وَ بَشِّرِ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٥﴾

الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿١٥٦﴾ أُولَئِكَ

عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَ رَحْمَةٌ وَ أُولَئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ ﴿١٥٧﴾

ترجمه آیات ۱۵۱-۱۵۷

آنچنان رسولی که از خود شما بود، ما در میان شما فرستادیم تا آیات ما را برای شما تلاوت کند و شما را تزکیه نفس کند و به شما کتاب و حکمت را تعلیم دهد و به شما یاد بدهد آنچه را که نمی دانید. (۱۵۱)
پس مرا یاد کنید تا شما را یاد کنم و از من تشکر کنید و کفران نکنید. (۱۵۲)
ای کسانی که ایمان آورده اید، از صبر و نماز کمک بگیرید. قطعاً خدا با صابرين است. (۱۵۳)
و به کسانی که در راه خدا کشته می شوند، نگوئید مرده اند، بلکه آن ها زنده اند ولی شما درکش را ندارید. (۱۵۴)

و قطعاً ما شما را به چیزی از ترس و گرسنگی و کم شدن از اموال و از جانها و از محصولها امتحان می کنیم و بشارت بده به صبر کنندگان. (۱۵۵)

آن هائی که وقتی به آن ها مصیبتی می رسد، می گویند: ما ملک خدائیم و ما به سوی او برمی گردیم. (۱۵۶)
بر این ها از طرف پروردگارشان صلوات و رحمت است و آن ها هدایت شدگانند. (۱۵۷)

برداشت از آیات ۱۵۱-۱۵۷ (صبر و استقامت)

برداشت‌هایی از این آیات که باید سالکین الی الله به آن متوجه باشند:

- ۱- انبیاء و اولیاء خدا برای تعلیم کتاب خدا و تذکر نشانه‌های خدا آمده‌اند.
- ۲- آن‌ها برای تزکیه نفس مردم و معرفی حقایق کتاب الهی مبعوث شده‌اند.
- ۳- آن‌ها حکمت را که همان شناخت حقایق اشیاء است و مردم آن‌ها را نمی‌دانستند به مردم تعلیم می‌دهند.
- ۴- آن‌ها به مردم باید بگویند که اگر می‌خواهید خدا شما را منظور کند باید به یاد او باشید و نعمت‌های او را تشکر کنید و هیچگاه کفران نکنید.
- ۵- اگر این کارها را کردید یعنی کتاب را یاد گرفتید و نشانه‌های خدا را مشاهده کردید، تزکیه نفس نمودید، حقایق کتاب را فهمیدید، در قلبتان نور علم و حکمت تایید، نعمت‌های خدا را شکر کردید، از خواندن نماز و گرفتن روزه کمک گرفتید و در تمام ابتلائات استقامت نمودید از طرف پروردگار به شما بشارتی خواهد رسید و معرفت اینکه شما مال خدا هستید و به سوی او بر می‌گردید به شما داده خواهد شد. از همه مهمتر در ردیف پیامبر اکرم ﷺ و آل او خدای تعالی بر آن‌ها هم صلوات که رحمت خاص الخاص او است و نیز رحمت خاصش را که در معنی رحیمیت گنجانده شده می‌فرستد و نام شما را در زمره هدایت شدگان وارد می‌کند.

آیات ۱۵۹-۱۶۰ از سوره مبارکه بقره

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَ أَهْدَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ

فِي الْكِتَابِ أُولَٰئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَ يَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ ﴿١٥٩﴾ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَ

أَصْلَحُوا وَ بَيَّنَّاهُ فَأُولَٰئِكَ أَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَ أَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٦٠﴾

ترجمه آیات ۱۵۹-۱۶۰

قطعاً کسانی که آنچه را ما از دلائل و راهنماییها نازل کرده ایم کتمان می کنند، بعد از آنکه ما در کتاب آن را برای مردم بیان نموده بودیم، آن گروه را خدا لعنت می کند و همه لعنت کنندگان، آنان را لعنت می کند. (۱۵۹) مگر کسانی که توبه کنند و خود را اصلاح نمایند و آنچه را که می دانند برای مردم بیان کنند. من توبه آن ها را می پذیرم، زیرا من توبه پذیر مهربانی هستم. (۱۶۰)

برداشت از آیات ۱۵۹-۱۶۰ (توبه)

سالک الی الله باید حقایق و دلایلی را که از جانب خدای تعالی نازل شده کتمان نکند و تنها آن ها را وسیله هدایت مردم قرار دهد و اگر بخواهد با دلایل و سخنانی که از طرف خدا نازل نشده مردم را به حقیقت تصویری خود برساند و مردم را منحرف کند بالاخره روزی می رسد که خدا و همه مردم او را لعنت کنند مگر آن که از این کار توبه کند و آن هایی را که منحرف کرده از انحراف نجات دهد، کارهای گذشته اش را اصلاح کند و حقیقت را بگوید که خدای تعالی در این صورت توبه او را قبول می کند زیرا فرموده من بسیار بسیار توبه پذیر و مهربانم.

آیه ۱۶۵ از سوره مبارکه بقره

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرَوْنَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ

ترجمه آیه ۱۶۵

و از میان مردم کسانی هستند که غیر از خدا، خدایانی برای خود اتخاذ می کنند و آن ها را مانند محبتشان به خدا دوست دارند. ولی کسانی که ایمان آورده اند، محبتشان به خدا شدیدتر است. و اگر ستمگران ببینند وقتی را که عذاب را مشاهده می کنند قطعاً همه قدرت و قوت مال خدا است و قطعاً دارای عذاب سختی است. (۱۶۵)

برداشت از آیه ۱۶۵ (مرحله محبت)

سالک الی الله پس از مراحل یقظه و توبه، استقامت و صراط مستقیم باید روی مرحله محبت به خدا کار کند و محبت غیر خدا را در دل نداشته باشد و هر قدر درجه ایمانش بالا می رود محبتش به خدا بیشتر بشود. بلکه باید تنها و تنها خدا را دوست داشته باشد و اگر به هر چه غیر از خدا محبت دارد برای خدا باشد.

آیات ۱۶۸-۱۷۰ از سوره مبارکه بقره

يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُواتِ

الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿١٦٨﴾ إِنَّمَا يَأْمُرُكُمْ بِالسُّوءِ وَالْفَحْشَاءِ وَأَنَّ

تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٦٩﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا

بَلْ نَتَّبِعُ مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوْ لَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا

يَهْتَدُونَ ﴿١٧٠﴾

ترجمه آیات ۱۶۸-۱۷۰

ای مردم، از آنچه در زمین از خوردنیها است، حلال و طیب و طاهر بخورید. و پیروی از گامهائی که شیطان به طرف بدبختی بر می دارد نکنید. زیرا او دشمن آشکارای شما است. (۱۶۸)
شیطان شما را به بدی و فحشاء امر می کند و از شما می خواهد که آنچه را درباره خدا نمی دانید، بگوئید. (۱۶۹)

و زمانی که به آن ها گفته می شود که از آنچه خدا برای شما نازل فرموده، پیروی کنید، می گویند: بلکه ما از راه و روش پدرانمان که ما را بر آن مانوس نموده پیروی می کنیم. اگر چه پدرانشان تعقل چیزی را نکرده و هدایت نشده باشند؟! (۱۷۰)

برداشت از آیات ۱۶۸ - ۱۷۰ (پیروی نکردن از شیطان)

سالک الی الله نباید از شیطان به هیچ وجه پیروی کند زیرا هیچگاه دشمن به انسان راه خیر و خوبی را نشان نمی‌دهد بلکه او همیشه به بدی و کارهای زشت فرمان می‌دهد و شما را وادار می‌کند که وقتی درباره خدا و معارف حقّه می‌خواهید بحث کنید چیزی را بگویید که از آن اطلاعی ندارید بلکه به گفته‌های پدران و سنتهای قدیمی و حتی دانشمندان گذشته که از قرآن استفاده نکرده و معصوم از خطا نبوده و راهنمایان عقل و معصومین نبوده‌اند اکتفا کنید که واضح است این عمل سالک الی الله را از صراط مستقیم منحرف می‌کند و به لقای پروردگار نمی‌رسد.

آیه ۱۷۲ از سوره مبارکه بقره

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَ اشْكُرُوا لِلَّهِ إِن كُنتُمْ

إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١٧٢﴾

ترجمه آیه ۱۷۲

ای کسانی که ایمان آورده‌اید، از رزق پاکي که ما به شما داده‌ایم بخورید و خدا را شکر کنید اگر فقط او را بندگی می‌کنید. (۱۷۲)

برداشت از آیه ۱۷۲ (مرحله شکر)

وقتی سالک الی الله مراحل تزکیه نفس را به پایان رساند و مرحله عبودیت را کامل کرد باید برای نجات از صفات رذیله که خدا به او توفیقش را مرحمت فرموده شکر کند و در مرحله شکر مدتی را بگذراند و از غذاهای بدنی و روحی استفاده کند.

آیه ۱۷۴ از سوره مبارکه بقره

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ مِنَ الْكِتَابِ وَيَشْتَرُونَ بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا

أُولَئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ إِلَّا النَّارَ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا

يُزَكِّيهِمْ وَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٧٢﴾

ترجمه آیه ۱۷۴

قطعاً کسانی که آنچه خدا از کتاب نازل فرموده کتمان می کنند و آنها را به قیمت کمی می فروشند، آنها چیزی نمی خورند و در شکمشان جز آتش نخواهد بود و خدا روز قیامت با آنها حرف نمی زند و آنها را در آن روز تزکیه نفس نمی کند و برای آنها عذاب دردناکی خواهد بود. (۱۷۴)

برداشت از آیه ۱۷۴ (شرط تزکیه نفس)

یکی از شرایط برای آن که خدای تعالی روز قیامت در تزکیه نفس به آنها بی که در دنیا تزکیه نفس نکرده اند کمک کند این است که آنچه خدا از حقایق در قرآن نازل فرموده برای مردم بگویند که اگر این حقایق را نگویند خدا روز قیامت با آنها حرف نمی زند و تزکیه شان نمی کند بلکه عذاب دردناکی متوجه آنها خواهد فرمود.